

U S T A W A

z dnia 26 czerwca 1919 r.

**o moratorjum w sprawie prawno-prywatnych pretensji pieniężnych
w b. zaborze austriackim.**

Rozciągłość moratorjum.

Art. 1.

1. Dłużnikom, którzy mają swe miejsce zamieszkania (siedzibę) lub stałego swego przedsiębiorstwa w okręgu krakowskiego lub lwowskiego sądu apelacyjnego, udziela się moratorjum wedle następujących postanowień. Jeżeli tacy dłużnicy po dniu 31 lipca 1914 r. po za tym obszarem miejsce swego zamieszkania (siedzibę) lub miejsce swego przedsiębiorstwa obrali albo tamże przenieśli, okoliczność ta na zastosowanie niniejszych postanowień nie ma wpływu, o ile będzie szło o roszczenia, które zaistniały przed

tem przeniesieniem lub obraniem miejsca zamieszkania (siedziby, miejsca przedsiębiorstwa).

2. Płatność prywatno-prawnych roszczeń pieniężnych łącznie z roszczeniami z weksli i czeków, powstałych przed 1 sierpnia 1914, a zapadłych lub zapadających przed 1 stycznia 1920, odracza się do dnia 31 grudnia 1919 włącznie.

3. Dla wystawionych przed 1 października 1915 przekazowych weksli lub czeków, w których przekazany i takichże weksli własnych, w których wystawca na obszarze w ustępie 1-ym oznaczonym mają swe miejsce zamieszkania (siedzibę), przesuwa się dzień płatności na dzień 1 stycznia 1920, jeżeli weksel lub czek zapadł lub zapada w czasie między dn. 1 sierpnia 1914 a dniem 31 grudnia 1919 r. Odpowiednio do przesunięcia dnia płatności przesuwa się także termin do założenia protestu.

4. Przy wekslach i czekach, które zostały lub zostaną wystawione po dniu 30 września 1915, niema ustawowego moratorium, wszelako bez ujmy dla postanowień art. 8.

5. W stosowaniu tej ustawy uważa się przy wekslach przekazowych i czekach miejsce podane przy nazwisku lub firmie przekazanego za miejsce zamieszkania przekazanego, przy wekslach własnych miejsce ich wystawienia za miejsce zamieszkania wystawcy.

Pretensje wyjęte z pod moratorium.

Art. 2.

Z pod moratorium oznaczonego w art. 1 są wyjęte:

1. pretensje z umów o usługi i umów o dzieło (§§ 1151 do 1171 u. c.);
2. pretensje z umów o najem lub dzierżawę;
3. pretensje za sprzedane rzeczy lub dostarczone towary na podstawie umów zawartych przed 1 sierpnia 1914, jeżeli oddanie lub dostawa nastąpiły dopiero po dniu 31 lipca 1914 lub dopiero po tym dniu nastąpią, chyba że miały być przedsięwzięte przed dniem 1 sierpnia 1914;
4. pretensje związkowych kas chorych (§ 60 ustawy z dnia 30 marca 1888, Dz. p. p. № 33) i zakładów zastępczych (§ 65 ustawy z dn. 16 grudnia 1906 Dz. p. p. № 1 z r. 1907 i rozp. ces. z dn. 25 czerwca 1914, Dz. p. p. № 138) o uiszczenie opłat za ubezpieczenie na wypadek choroby i ubezpieczenie pensyjne;
5. roszczenia o zapłatę odsetek i anuitetów:
 - a) na podstawie pretensji, które służą przedewszystkiem na pokrycie listów zastawnych i ufundowanych bankowych zapisów dłużnych;
 - b) na podstawie pretensji kas oszczędności do gmin lub innych publicznych korporacji;
 - c) przeciw dłużnikowi zastawnemu na podstawie innych hipotecznie zabezpieczonych pretensji;
6. pretensje rentowe i roszczenia o danie utrzymania;
7. pretensje przysługujące bezpośrednio lub na podstawie przekazu stowarzyszeniu Czerwonego Krzyża tudzież funduszowi dla dawania wsparcia członkom rodziny osób powołanych z powodu mobilizacji lub udzielania wszelkiej innej pomocy z powodu wojny;
8. pretensje o zapłatę odsetek i o zwrot kapitału z zobowiązań przez państwo poręczonych.

Roszczenia z umów ubezpieczeniowych.

Art. 3.

1. Z pod ustawowego moratorium są dalej wyjęte:

I. wszystkie roszczenia z umów ubezpieczeniowych przeciw zakładom ubezpieczeń;

II. premje ubezpieczeniowe, a mianowicie:

a) pełna kwota premji zapadłych przed 1-ym stycznia 1919 r. z wyjątkiem odroczonej dotychczas części premji od ubezpieczeń na życie za rok 1918 w wysokości 25%, które płatne będą 1-go października 1919 r.;

b) pełna kwota premji, zapadających w r. 1919, z wyjątkiem odroczonej dotychczas w okręgu sądu apelacyjnego lwowskiego części premji (50%, a przy ubezpieczeniach życiowych 75%, względnie nadwyżki ponad 200 koron tychże premji), które płatne będą 1-go października 1919 r., o ile według umowy przed tym terminem zapadają. O ile zaś zapadają w tym terminie lub później, płatne będą w terminach umownych w całości.

2. Dla wspomnianych w ustępie 1-ym II. premji lub części premji z pod moratorium wyjętych nie obowiązują umowne skrócone terminy do wniesienia skargi.

3. Zakład ubezpieczenia może skorzystać z rygorów prawnych, zastrzeżonych w umowie ubezpieczenia na wypadek zwłoki w zapłacie premji, tylko co do premji niepodlegających odroczeniu, zaś co do części premji odroczonej w myśl ustępu 1-go II a i b rygory te stosowane być nie mogą, choćby zapłata odroczonej części premji nie nastąpiła w dniu 1 października 1919 r. Ubezpieczający, który uiszczył zapłatę częściową, ma obowiązek uiszczania resztujących części premji.

4. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany w ciągu 6-ciu miesięcy po dniu zapadłości z dodatkową zapłatą wyjętych z pod moratorium zaległości z odsetkami zwłoki do odnowienia bez poprzedniego badania lekarskiego tych umów o ubezpieczenia życiowe, które wskutek niezapłacenia we właściwym czasie premji, wyjętych z pod moratorium (ustęp 1-y II b), wygasają bez odkupna lub zmieniają się na wolne od premji ubezpieczenia ze zmniejszoną sumą ubezpieczenia. Powyższe przepisy mają zastosowanie także do premji w czasie niezapłaconych w r. 1918—1919 płatnych, a według rozp. z dn. 20 grudnia 1917 Dz. p. p. № 495, 24 czerwca 1918, Dz. p. p. № 225 lub z 24 grudnia 1918, Dzień. Rozp. P. K. L. № 15, z pod moratorium wyjętych, jeśli ubezpieczający:

a) ma swe miejsce zamieszkania w okręgu lwowskiego sądu apelacyjnego lub

b) należy do osób wymienionych w art. 7 a.

Termin 6 miesięczny dla osób pod a) rozpoczyna się od dnia ogłoszenia, że ustał istniejący obecnie na tym obszarze stan wojenny, dla osób pod b) od dnia, w którym ustał powód wspomniany w § 3-cim, ustęp 2-gi, rozp. ces. z d. 29 lipca 1914, Dz. p. p. № 178.

5. Sędziowskiego moratorium (art. 15) żądać można przeciw zakładowi ubezpieczeń przed lub po zajściu wypadku przewidzianego w umowie ubezpieczenia, a to nawet gdyby nie zachodziły warunki wymienione w art. 16 ustęp 1-y, jeżeli ubezpieczający nie mógł uiszczyć premji we właściwym czasie wskutek utrudnienia ruchu wywołanego wydarzeniami wojennymi. Gdyby jednak wypadek przewidziany w umowie ubezpieczenia już

zaszedł, nie należy wnioskowi o moratorium sędziowskie uczynić zadość, jeżeli opóźnienie wniosku nastąpiło z winy ubezpieczającego.

Pretensje z rachunku bieżącego kwitów kasowych i książeczek wkładowych.

Art. 4.

1. Pretensje z rachunku bieżącego i z wkładek za kwitami kasowymi podlegają moratorium z tem ograniczeniem, iż w przeciągu jednego miesiąca kalendarzowego można żądać od banków krajowych i akcyjnych wypłaty do wysokości 10% pretensji, jaka istniała w dniu 1 sierpnia 1914, conajmniej jednakowoż w kwocie 1600 K. a najwyżej w kwocie 12000 K., od innych zakładów kredytowych z wyjątkiem kas Rajffeisena (ustawa z dn. 1 lipca 1889, Dz. p. p. № 91) wypłaty do wysokości 8% takiej pretensji, najmniej jednakże w kwocie 800 K., a najwyżej w kwocie 2000 K., a od kas Rajffeisena do wysokości 100 K.

2. Bez ograniczenia do pewnej oznaczonej kwoty można żądać zwrotu o tyle, o ile to jest potrzebne według przedłożonego dowodu do wypełnienia zobowiązań wierzyciela, co do których ustawowe moratorium zostało uchylone (art. 20—29).

3. Przeciwno żądaniu przekazania pretensji z rachunku bieżącego na istniejące lub nowo utworzyć się mające konta w tej samej instytucji kredytowej nie można zasłaniać się moratorium; wypłaty przekazanych kwot nie można jednak żądać w czasie trwania moratorium.

Art. 5.

1. Pretensje z wkładek, złożonych na książeczkę wkładową przed dniem 1 sierpnia 1914, podlegają moratorium z tem ograniczeniem, iż z tej samej wkładki można w ciągu jednego miesiąca kalendarzowego żądać wypłaty od banków krajowych i akcyjnych tudzież kas oszczędności do wysokości 800 K., od innych instytucji kredytowych z wyjątkiem kas Rajffeisena do wysokości 400 K., a od kas Rajffeisena do wysokości 100 K.

2. Z wkładek w bankach krajowych i akcyjnych tudzież w kasach oszczędności można w ciągu jednego kwartału kalendarzowego żądać nadto zwrotu dalszych 20 procent resztującej wkładki, o ile według przedłożonego dowodu jest to potrzebne do wypełnienia zobowiązań wierzyciela, co do których ustawowe moratorium zostało uchylone (art. 20 do 29).

Art. 6.

1. Jeżeli instytucja kredytowa zapłaciła z rachunku bieżącego albo na wkładkę za kwitem kasowym lub na książeczkę wkładową więcej aniżeli można było każdorazowo żądać na podstawie poprzednich rozporządzeń moratoryjnych i niniejszej ustawy, to może nadwyżkę wliczyć przy nowem żądaniu wypłaty.

2. Jeżeli instytucja kredytowa od pretensji z rachunku bieżącego, od wkładek za kwitem kasowym lub na książeczkę wkładową zniżyła stopę procentową jednostronnie poniżej wymiaru z dnia 1 sierpnia 1914, natenczas wobec żądania o zwrot takiej pretensji nie może się zasłaniać ustawowem moratorium, jeżeli wierzyciel postawi to żądanie przed upływem miesiąca po tym dniu, w którym niżenie stopy stało się skuteczne. Postanowienie to niema zastosowania, jeżeli niżenie stopy procentowej jest jedynie rachunkowem przeprowadzeniem umownego stosunku stopy procentowej do kaźdoczesnej stopy bankowej.

Roszczenia zwrotne z zapłaty pretensji uprzywilejowanych.

Art. 7.

Roszczenia o zwrot podatków albo publicznych opłat, zapłaconych za osobę trzecią, podlegają moratorjum według postanowień art. 1, posiadają jednak w postępowaniu egzekucyjnym prawo pierwszeństwa zaspokojonego roszczenia. Postanowienia § 54 o. k. i § 24 o. ugod. pozostają nietknięte.

Moratorjum dla osób wojskowych.

Art. 7a.

1. Prywatno-prawne pretensje pieniężne przeciw osobom wojskowym (§ 1, ust. 2, rozp. ces. z d. 29 lipca 1914, Dz. p. p. Nr. 178), które wracają do stanu cywilnego, dalej przeciw jeńcom i zakładnikom (§ 1, ust. 3, tego rozp. ces.) podlegają moratorjum aż do upływu trzech miesięcy po tym dniu, w którym dla osoby dłużnika ustał powód wymieniony w § 3 ust. 2 przytoczonego rozporządzenia cesarskiego.

2. Postanowienie to nie ma zastosowania do pretensji, które powstały po rozpoczęciu stosunku oznaczonego w § 3, ustęp 2, przytoczonego rozporządzenia cesarskiego, ani do roszczeń o danie utrzymania, do premji ubezpieczeniowych (art. 3 ust. 1 II b.), tudzież bez ujmy dla postanowień art. 1 niniejszej ustawy do roszczeń z weksli i czeków.

3. Przepisy cesarskiego rozporządzenia z d. 29 lipca 1914, Dz. p. p. № 178, w brzmieniu rozp. z 4 stycznia 1917, Dz. p. p. № 11, stosują się także do osób wojskowych należących do armji polskiej lub armji z nią sprzymierzonych.

Wpływ siły wyższej na weksle i чеки.

Art. 8.

Jeżeli prezentowaniu lub protestowaniu weksli i czeków bez względu na miejsce zapłaty i dzień wystawienia stoi na zawadzie nieprzewidywana przeszkoda (siła wyższa), wywołana wydarzeniami wojennymi, to termin płatności i termin prezentowania do przyjęcia lub do zapłaty tudzież do założenia protestu odracza się o tyle, ile potrzeba, aby po ustaniu przeszkody przedsięwziąć czynność wekslowo-prawną, conajmniej jednak aż do upływu dziesięciu dni powszednich po ustaniu przeszkody. W proteście należy ustalić ile możności przeszkodę i czas jej trwania. Protest może być zastąpiony oświadczeniami, przewidzianymi w art. 26, p. 2 i nast. |

Bonifikacja odsetek i skonto kasowe.

Art. 9.

1. Za czas, na który wskutek moratorjum (art. 1, 3, 4, 5, 7a i 8) odracza się płatność, należy uiścić ustawowe odsetki zwłoki lub należące się wedle umowy odsetki wyższe aż do dnia, w którym bez względu na moratorjum zapłata miałaby być uiszczoną. Umownych odsetek zwłoki nie można żądać, o ile są one wyższe od odsetek ustawowych.

2. Na wniosek dłużnika może sąd na podstawie swobodnego uznania zniżyć stopę procentową pretensji podlegających moratorjum, jednakowoż nie niżej 5 od sta. rocznie, jeżeli położenie gospodarcze dłużnika to

usprawnięliwia, a wierzyciel nie poniesie przez to niestosunkowej szkody. Jeżeli wierzycielem jest instytucja, obowiązana do publicznego składania rachunków i przyjmująca wkładki oszczędnościowe (Bank krajowy, akcyjny, stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze i t. p.), to należy przestrzegać, aby przez obniżenie odsetek nie zachwiano zasad racjonalnej gospodarki.

3. Wniosek taki może dłużnik postawić w sądzie oznaczonym w art. 17, a w toku sporu w sądzie procesowym. Postanowienie poprzedniego ustępu nie ma zastosowania, jeżeli odsetki przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy już zostały zapłacone lub skapitalizowane.

4. Przy obliczaniu kwoty, którą należy uiścić na pretensję moratoryjną po upływie moratorium, nie wolno w razie wątpliwości potrącać skonta kasowego.

Terminy przedstawienia i terminy skarg.

Art. 10.

1. Czasu trwania moratorium nie wlicza się przy obliczaniu terminu przedawnienia i ustawowych terminów do wnoszenia skarg.

2. Czasu od dnia 1 sierpnia 1914 do dnia 31 grudnia 1919 r. nie wlicza się do czasokresu, w ciągu którego przeciw wyłączoneму członkowi stowarzyszenia ma być podniesione roszczenie z tytułu jego odpowiedzialności (§§ 73 i 78 ust. stow.). Postanowienie to nie ma zastosowania do roszczeń z tytułu odpowiedzialności wyłączonych członków stowarzyszenia, które wygasły już w dniu 29 grudnia 1916 r.

3. Czasu od dnia 1 sierpnia 1914 r. do dnia 31 grudnia 1919 r. nie wlicza się również do ustawowych terminów do zaczepienia czynności prawnych.

Wypowiedzenie i umówione rygory prawne.

Art. 11.

1. Od pretensji pieniężnej, która zapadła lub zapadnie wskutek wypowiedzenia dokonanego między dniem 1 sierpnia 1914 a dniem 31 grudnia 1919 r., można żądać za czas, na który wskutek moratorium przesunięto zapłatę zapadłej kwoty, jedynie odsetek należących się według umowy aż do dnia, w którym bez względu na moratorium zapłata miałyby być uskutecznione.

2. Zgłoszone w latach 1915, 1916, 1917, 1918 i 1919 wypowiedzenie udziału w przedsiębiorstwie stowarzyszenia zarobkowego lub gospodarczego należy traktować w ten sposób, jak gdyby było dokonane w dniu 1 stycznia 1920 r.

3. W razie nieuiszczenia przez dłużnika we właściwym czasie odsetek, anuitetów lub rat wierzytelności pieniężnych prywatno-prawnych, powstałych przed dniem 1 sierpnia 1914, nie może wierzyciel uczynić użytku z przyznanego mu umową prawa wypowiedzenia względnie natychmiastowego żądania zwrotu kwot kapitałowych, ani też z innych umówionych na taki przypadek rygorów prawnych, z wyjątkiem żądania zapłaty odsetek w granicach zakreślonych w art. 9 wówczas, jeżeli dłużnik zalega tylko z odsetkami, anuitetami lub ratami, które zapadły lub mają zapasć przed 1 stycznia 1920.

Kompensata.

Art. 12.

Okoliczność, iż pretensja według postanowień niniejszej ustawy podlega moratorjum, nie stoi na przeszkodzie jej kompensacie z inną pretensją.

Przepisy procesowe.

Art. 13.

1. Aż do upływu terminu moratoryjnego nie należy dalej prowadzić postępowania sądowego na skutek skarg, któremi żąda się zapłaty pretensji moratoryjnych, chyba że pozwany postawi wniosek na podjęcie przerwanej sprawy. Jeżeli jednak już przed dniem 1 sierpnia 1914 r. odbyła się pierwsza audjencja po myśli § 239 p. c. lub ustna rozprawa procesowa, to postępowanie sądowe ma się dalej prowadzić, a w wyroku termin świadczenia w ten sposób oznaczyć, aby on rozpoczynał się od ostatniego dnia moratorjum. Jeżeli dzień ten w wyroku zapadłym przed wejściem w życie tej ustawy oznaczono kalendarzowo, to przesuwa się początek terminu świadczenia na ten dzień, w którym należy uiścić zapłatę według postanowień niniejszej ustawy.

2. Nowe skargi o zapłatę pretensji moratoryjnych należy odrzucać, chyba że wierzyciel przedłoży pisemne oświadczenie dłużnika, w którym tenże zrzeka się w całości lub części ustawowego moratorjum. Jeżeli dłużnik zrzekł się ustawowego moratorjum tylko częściowo, można w skardze żądać także zapłaty drugiej części pretensji. Termin do uiszczenia tej części pretensji należy oznaczyć w ten sposób, by on rozpoczynał się od ostatniego dnia moratorjum.

Egzekucja.

Art. 14.

1. Podczas trwania moratorjum nie należy czynności egzekucyjnych nie wyłączając egzekucji dla zabezpieczenia na rzecz pretensji moratoryjnych, ani dozwalać ani już dozwolonych wykonywać. Toczącego się już postępowania egzekucyjnego nie należy dalej prowadzić z wyjątkiem przymusowego zarządu i przymusowej dzierżawy. Doreczone już uchwały przekazujące pozostają w mocy. Kwoty, uzyskane w drodze egzekucji, należy rozdzielić.

2. Czynności egzekucyjne, które przedsięwzięto zanim rozporządzenie cesarskie z dnia 13 sierpnia 1914 r., Dz. p. p. № 216, stało się wiadome w sądzie egzekucyjnym, pozostają skuteczne.

3. Zarządzenia tymczasowe na rzecz pretensji moratoryjnej mogą być dozwolone i wykonywane.

4. Po ustaniu moratorjum przerwane postępowanie egzekucyjne będzie podjęte tylko na wniosek wierzyciela.

Sędziowskie moratorjum.

Art. 15.

1. Osobom, wymienionym w art. 1 ustęp 1, może sąd, do którego się zwrócono, według następujących postanowień (art. 16 do 19) udzielić moratorjum dla zobowiązań wszelkiego rodzaju i bez względu na czas ich po-

wstania. Sąd może dalej równocześnie z sędziowskiem moratorjum lub na odrębny wniosek dłużnika pod warunkami, wymienionemi w art. 16, ustęp 1, orzec, iż rygory prawne, które z powodu niewypełnienia zobowiązania w należytych czasie zaszły lub zajdą, z wyjątkiem obowiązku zapłaty odsetek w granicach zakreślonych w art. 9, ustęp 1, nie będą stosowane albo, że mają być zniesione.

2. Sąd może również orzec, że skutki prawne niespełnienia się warunku pomijają się lub znosi, jeżeli zajście warunku stało się niemożliwe wskutek wydarzeń wojennych. W razie potrzeby należy dla dopełnienia warunku naznaczyć nowy termin.

Art. 16.

1. Sąd procesowy może na wniosek pozwanego, jeżeli tegoż położenie gospodarcze to usprawiedliwia i jeżeli wierzyciel nie ponosi przez to nie-stosunkowej szkody, oznaczyć w wyroku co do pretensji wyjętych z pod ustawowego moratorjum termin świadczenia dłuższy od ustawowego, tudzież opuścić rygory lub skutki prawne (art. 15).

2. Taki termin zapłaty może być udzielony dla całego świadczenia lub części, jednakowoż nie poza dzień 31 grudnia 1919 r. Sędziowskie moratorjum, które udzielone zostało do dnia 30 czerwca 1919 r. włącznie, uważa się za przedłużone do dnia 30 września 1919 r. włącznie. Sąd może na wniosek po przesłuchaniu przeciwnej strony (§ 56 o. e.) zezwolić na dalsze przedłużenie najdalej do dnia 31 grudnia 1919 r. włącznie, lub ustawowe przedłużenie skrócić.

3. Pozwany ma uprawdopodobnić faktyczne twierdzenia, na których opiera swój wniosek.

4. Sąd może dozwolenie przedłużenia terminu zapłaty uczynić zawistem od dania zabezpieczenia.

5. Rozstrzygnięcie w sprawie sędziowskiego moratorjum (art. 15) może być zaczepione. Rozstrzygnięcie takie zawarte w wyroku może być bez równoczesnego zaczepienia rozstrzygnięcia, wydanego w sprawie głównej, zaczepione tylko rekuresem. Przeciw rozstrzygnięciu sądu drugiej instancji w sprawie moratorjum niema środka prawnego.

6. Jeżeli wierzyciel mimo to, że dłużnik postawił pozasądownie widocznie usprawiedliwione żądanie udzielenia moratorjum, wniósł skargę, a dłużnik zaraz na pierwszej audjencji roszczenia skargi uznał, natenczas koszta procesowe spadają na wierzyciela, skoro sędzia zezwoli na żądane pozasądownie moratorjum.

7. Postanowienia te nie mają zastosowania do roszczeń z weksli lub czeków.

Art. 17.

1. Dłużnik może w sądzie powiatowym, w którego okręgu wierzyciel ma swe zamieszkanie, uznając roszczenie wierzyciela, postawić wniosek na oznaczenie terminu zapłaty dla pretensji wyjętych z pod ustawowego moratorjum, lub żądać opuszczenia rygorów lub skutków prawnych (art. 15). Jeżeli wierzyciel mieszka po za obszarem oznaczonym w art. 1., może dłużnik ten wniosek postawić w sądzie powiatowym swego miejsca zamieszkania. Wniosek taki może dłużnik postawić także wówczas, gdy jego zobowiązanie jest stwierdzone przez nadający się do egzekucji akt notarialny. Jeśli przeciw dłużnikowi wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczem, to może on w ciągu terminu dla wniesienia sprzeciwu w sądzie, który wydał nakaz zapłaty, uznając roszczenie wierzyciela, postawić wniosek na ustanowienie terminu zapłaty.

2. Sąd przed rozstrzygnięciem wniosku ma przesłuchać wierzyciela (§ 56 o. e.) i następnie orzec uchwałą. W uchwale, którą dozwolono terminu zapłaty, należy orzec o obowiązku dłużnika do zapłaty uznanej pretensji. Jeżeli przeciw dłużnikowi wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, wówczas ma sędzia, zmieniając termin podany w nakazie zapłaty, ustanowić uchwałą nowy termin zapłaty.

3. Koszta przesłuchania ma dłużnik zwrócić wierzycielowi, chyba że wierzyciel odrzucił postawione przez dłużnika pozasądownie i widocznie uzasadnione żądanie udzielenia moratorium.

4. Postanowienia art. 16 mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 18.

1. Jeżeli drogą sędziowskiego moratorium zezwolono na płacenie w ratach czynszu najmu lub dzierżawy, to rygory prawne na wypadek niewypełnienia w czasie należytych będą stosowane jedynie w razie nieuiszczenia takich rat w czasie właściwym.

2. Jeżeli nie uiszcza takiej raty w czasie należytych, wówczas może wynajmujący lub wdzierżawiający wypowiedzieć najemcy lub dzierżawcy ze skutecznością na najbliższy termin wypowiedzenia.

Art. 19.

1. Sąd egzekucyjny może na wniosek zobowiązanego pod warunkami wymienionymi w art. 16, ust. 1, wstrzymać najdalej do dnia 31 grudnia 1919 r. egzekucję na rzecz pretensji wyjętej z pod ustawowego moratorium i zarządzić zniesienie już dokonanych aktów egzekucyjnych nawet bez zabezpieczenia przewidzianego w § 43 ust. 2 o. e.

2. Do zezwolenia na wstrzymanie mają odpowiednie zastosowanie postanowienia art. 16 ust. 3 do 5.

3. Egzekucja wstrzymana według poprzednich rozporządzeń moratoryjnych może być dalej wstrzymana na wniosek zobowiązanego pod temi samemi warunkami najdłużej do dnia 31 grudnia 1919, jeżeli termin wstrzymania nie upłynął już przed dniem 1 maja 1919.

4. Wierzyciel, popierający egzekucję, nie ma prawa do zwrotu kosztów urosłych z powodu wstrzymania egzekucji, gdy odrzucił wniesione poza sądownie przez dłużnika i widocznie uzasadnione żądanie udzielenia moratorium.

Uchylenie ustawowego moratorium orzeczeniem sędziowskiem.

a) Postępowanie.

Art. 20.

1. Wierzyciel może w sądzie powiatowym, w którego okręgu dłużnik ma miejsce zamieszkania (siedzibę), lub stałe miejsce pobytu, postawić wniosek, by dla jego roszczenia uchylono ustawowe moratorium.

2. Na wniosek należy przesłuchać dłużnika (§ 56 o. e.). Wezwanie do jawienia lub wezwanie do złożenia pisemnego oświadczenia należy mu doręczyć według przepisów o doręczaniu skarg.

3. Przed rozstrzygnięciem przeprowadzi sędzia stosowne dochodzenia, zasiągnie ewentualnie opinii izby handlowej i przemysłowej, albo przesłucha świadków lub osoby, mogące udzielić wyjaśnień i poinformowane o gospodarzem położeniu dłużnika. Postępowanie ma być o ile możliwości przy-

spieszony i powinno być ukończony w pierwszej instancji w ciągu jednego miesiąca.

4. Rekurs jest dopuszczalny w ciągu dni trzech tak przeciw uwzględnieniu jak przeciw odrzuceniu wniosku. Przeciw rostrzygnięciu sądu drugiej instancji niema środka prawnego.

5. O kosztach postępowania należy orzec według postanowień procedury cywilnej. Wierzyciel nie ma jednak prawa do zwrotu kosztów, chociażby przychylnie się do jego wniosku, winien natomiast zwrócić koszty postępowania dłużnikowi, jeśli przed postawieniem wniosku zaniedbał wezwać tego ostatniego do zapłaty, a dłużnik oświadczył zaraz przed sądem gotowość do zapłaty tej kwoty, dla której orzeczono uchylenie ustawowego moratorium, albo jeżeli dłużnik w odpowiedzi na pozasądowe wezwanie do zapłaty oświadczył bezzwłocznie na piśmie gotowość do zapłaty tej kwoty, zrzekając się ustawowego moratorium.

6. O uchwałach dotyczących się uchylenia ustawowego moratorium będzie sąd prowadził zapiski, założone według nazwisk dłużników, które mogą przeglądać osoby, mające w tem widoczny interes prawny.

b) Warunki i rozciągłość uchylenia ustawowego moratorium.

Art. 21.

1. Wniosek należy załatwić przychylnie uchwałą, jeżeli wyniki postępowania uprawdopodobniły, że gospodarcze położenie dłużnika nie usprawiedliwia, lub nie usprawiedliwia w pełnej rozciągłości ustawowego moratorium, a dłużnik nie uwarogodni, że w razie uiszczenia zapłaty poniósłby niestosunkową szkodę.

2. W uchwale sądowej należy wypowiedzieć, dla jakiej kwoty wierzytelności i z którym dniem ustawowe moratorium się uchyla.

3. Dla pretensji ponad 50 K. można wobec dłużników, którzy mają swe miejsce zamieszkania (siedzibę stałą, siedzibę przedsiębiorstwa) w okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie, uchylić ustawowe moratorium tylko dla dwóch kwot częściowych wysokości najwyżej po 10 procent tej sumy wierzytelności z odsetkami, jaka zalegała w dniu 1 lipca 1918 i o ile do tej wysokości nie została jeszcze uchwałą sądową z pod ustawowego moratorium wyjęta. Tych kwot częściowych nie wolno uczynić płatnymi przed 30 września i 31 grudnia 1919 r.

c) Sądowe dochodzenie pretensji nie podlegających już moratorium.

Art. 22.

1. Po prawomocności uchwały, uchylającej ustawowe moratorium, może wierzyciel, przedkładając tę uchwałę, dochodzić sądownie swej pretensji.

2. Skargą o zapłacenie kwoty, dla której uchylono ustawowe moratorium, można żądać także zapłaty pozostałej części pretensji. Zasądzenie na świadczenie, dla którego przysługuje dłużnikowi jeszcze w czasie zapadnięcia wyroku ustawowe moratorium, jest dopuszczalne; jednakże należy oznaczyć termin świadczenia, zgodnie z uchwałą o uchyleniu ustawowego moratorium, zaś dla kwot, których ta uchwała nie dotyczy, w ten sposób, że termin ten rozpoczyna się od ostatniego dnia ustawowego moratorium.

3. Na rzecz wykonalnego roszczenia, dla którego uchylono ustawowe moratorium, można prowadzić egzekucję.

d) Weksle i czeki.

Art. 23.

1. Postanowienia art. 20 i 21 mają odpowiednie zastosowanie do weksli. O treści prawomocnej uchwały, którą uchylono dla weksli ustawowe moratorium, winien wierzyciel zawiadomić zwrotnie zobowiązanych, o ile adres jest znany i komunikacja pocztowa istnieje.

2. Uchylenie ustawowego moratorium ma skutek tylko wobec dłużnika, przeciw któremu zostało orzeczone.

Art. 24.

1. Przez prawomocne uchylenie ustawowego moratorium weksel, który nie zapadł już przed 1 sierpnia 1914, staje się co do kwoty wyjętej z pod moratorium płatny za okazaniem. Okazanie nie jest dopuszczalne przed dniem w uchwale sądowej oznaczonym. Wraz z wekslem należy okazać uchwałę sądową.

2. Przeciw zwrotnie zobowiązanym z weksli oznaczonego w ust. 1 rodzaju można postawić wniosek na uchylenie ustawowego moratorium tylko o tyle, o ile ustawowe moratorium wobec akceptanta (wystawcy własnego weksla) prawomocnie uchylono.

3. W razie zapłaty częściowej należy zaznaczyć na wekslu kiedy, kto i w jakiej wysokości zapłatę uskutecznił. Płacącemu należy wydać pokwitowanie na odpisie weksla.

Art. 25.

1. Jeżeli zwrotnie zobowiązany uskuteczniła częściową zapłatę (art. 21 i 23) na weksel, który zapadł przed dniem 1 sierpnia 1914, to może on prócz zaznaczenia stosownie do art. 24, ust. 3, i pokwitowania zażądać uwierzytelnionego odpisu protestu. Wydanie uwierzytelnionego odpisu należy zanotować na proteście. Dla każdej częściowej zapłaty można wydać nie więcej niż jeden duplikat lub jeden uwierzytelniony odpis protestu. Podpis austro-węgierskiego Banku na odpisie protestu zastępuje uwierzytelnienie tegoż.

2. Jeżeli zwrotnie zobowiązany dochodzi zwrotu uiszczonej przez siebie częściowej zapłaty przeciw swoim poprzednikom lub akceptantowi, to należy przy wekslach, które zapadły przed dniem 1 sierpnia 1914, dołączyć pokwitowanie i uwierzytelniony odpis protestu, w wypadkach zaś uwolnienia od protestu pokwitowanie i uwierzytelniony odpis weksla.

Art. 26.

1. Przy wekslach, wystawionych przed dniem 1 października 1915 a które zapadły lub zapadną między dniem 1 sierpnia 1914 a 31 grudnia 1919, należy uiszczenie częściowej zapłaty (art. 21 i 23) stwierdzić protestem i to także wówczas, gdy od protestu zwolniono. Poprzedników należy zawiadomić stosownie do artykułów 45 do 47 u. w.

2. Przy wekslach, oznaczonych w ust. 1, można protest z powodu nieuiszczenia częściowej zapłaty zastąpić:

a) oświadczeniem akceptanta (przekazanego), wystawcy własnego weksla lub domicyljata;

b) oświadczeniem posiadacza weksla, jeżeli można na niego przekazać czek stosownie do § 1 ustawy z dnia 3 kwietnia 1906, Dz. p. p. Nr. 84, z wyjątkiem wypadku, gdy nie można odszukać

lokalu zarobkowego osoby, której się miało prezentować, albo w braku tegoż jej mieszkania.

3. Oświadczenie musi być umieszczone na wekslu lub na połączonej z nim karcie (allonge) i podpisane przez zeznającego je. Ma ono zawierać dzień prezentowania i uwagę, że zapłaty nie uiszczono—lub że osoby, której się miało prezentować nie zastano. Dla zachowania praw wekslowych należy nadto w terminie do założenia protestu skutecznie uwierzytelnić odpis weksla, zaopatrzonego oświadczeniem. Uwierzytelnienie odpisu należy zaznaczyć na wekslu. Dla każdej zapłaty częściowej można uwierzytelnić nie więcej jak jeden odpis weksla. Podpis austro-węgierskiego Banku na odpisie weksla zastępuje uwierzytelnienie tegoż.

4. Jeżeli żwrotnie zobowiązany uiszcza częściowo zapłatę za weksel, oznaczony w ust. 1, wówczas może on prócz zaznaczenia według art. 24, ust. 3, i pokwitowania żądać wydania uchwały sądowej, którą uchylono ustawowe moratorium, tudzież protestu co do nieuiszczonej częściowej zapłaty, lub gdy protest zastąpiono jednym z oznaczonych w ust. 2 oświadczeń, odpisu weksla uwierzytelnionego według przepisu ust. 3.

5. Jeśli żwrotnie zobowiązany dochodzi przeciw poprzednikom lub akceptantowi zwrotu uiszczonych przez zapłaty częściowej, to należy przy wekslach, oznaczonych w ust. 1, przedłożyć prócz uchwały o uchyleniu ustawowego moratorium pokwitowanie i protest lub odpis weksla uwierzytelniony według przepisu ust. 3.

Art. 27.

Na podstawie weksli, dla których uchylono częściowe ustawowe moratorium, dopuszczalne są skargi tylko co do kwoty, która stała się płatna.

Art. 28.

Postanowienia art. 23 do 27 mają odpowiednie zastosowanie do czeków, które stały się płatne przed 1 sierpnia 1914.

e) Ogólne przepisy o postępowaniu.

Art. 29.

Do przepisanych w art. 20 do 28 postępowania mają zastosowanie postanowienia o postępowaniu w cywilnych sprawach spornych.

f) Wyjątki.

Art. 30.

Postanowienia art. 20 do 29 nie mają zastosowania do roszczeń przeciw publicznym korporacjom, przeciw bankom krajowym i akcyjnym, kasom oszczędności, stowarzyszeniom kredytowym i innym instytucjom kredytowym.

Prawo wzajemności.

Art. 31.

Jeżeli wierzyciele mający miejsce zamieszkania (siedzibę) w kraju mogą dochodzić swych roszczeń prywatno-prawnych w innych państwach tylko w mniejszej mierze lub pod ograniczeniami dalej idącymi, niż to w niniejszej ustawie postanowiono, podlegają roszczenia wierzycieli, mających w tem państwie miejsce zamieszkania (siedzibę), równym ograniczeniom.

Postanowienia o należnościach prawnych.

Art. 32.

1. Jeżeli uiszczono należność za protest już przy zakładaniu protestu z powodu niezapłacenia kwoty częściowej za weksel, protest z powodu nieuiszczenia dalszej zapłaty jest wolny od należności według p. 116, lit. g. ustawy z dnia 13 grudnia 1862, Dz. p. p. Nr. 89. Postanowienia rozporządzenia ministerjalnego z dnia 11 stycznia 1917, Dz. p. p. Nr. 24, mają odpowiednio zastosowanie.

2. Oznaczone w art. 26 oświadczenie akceptanta (przekazanego), wystawcy własnego weksla, lub domicyljata albo posiadacza weksla nie podlega należności.

Art. 33.

Ustawa ta wchodzi w życie w dniu 1 lipca 1919. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Polskiej Komisji Likwidacyjnej i Tymczasowego Komitetu Rządzącego z dnia 24 grudnia 1918, Dz. rozp. P. K. L. Nr. 15.

Rada Ministrów władna jest przedłużać moc obowiązującą niniejszej ustawy, jak również rozszerzać postanowienia art. 7-a na inne osoby, które z powodu wypadków wojennych zasługują na uwzględnienie i wydawać zarządzenia co do stopniowego uchylenia moratorium.

Art. 34.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Marszałek:

Trąpczyński

Prezydent Ministrów:

w z. S. Wojciechowski

Minister Sprawiedliwości:

Supiński
